

„A! Deci tu ești autoarea!”

Pe Ana Rotea cel mai bine o cunosc copiii care i-au descoperit cărțile și le citesc pe nerăsuflăte. Detectivii... au deja cititori fideli, poate pentru că au simțul umorului. Umorele este una dintre cele mai puternice legături dintre oamenii de toate vârstele. *Dosarul Popcorn*, minunatul roman al Anei Rotea, este unul dintre câștigătorii Trofeului Arthur, ediția 2015.

„Dosarele...” – *Dosarul clopoștelor de Crăciun* (2016), *Dosarul Graffiti* (2017), *Dosarul unei vacanțe de groază* (2017) – Anei Rotea intră în formula romanelor de aventuri, cu filon polițist și turnură pozitivă. Investigațiile conduse de micii detectivi – copiii de la scara blocului – sunt soluționate interesant, în pagini scrise cu umor.

Am stat de vorbă cu autoarea seriei de romane pentru adolescenți, Ana Rotea, pentru a înțelege mai bine ce înseamnă să fii un scriitor de succes astăzi.

Cine sunteți dumneavoastră, Ana Rotea? Vă cunoaștem cărțile publicate la Editura Arthur. Totuși, ce vă doriți să știm noi, cititorii, despre dumneavoastră?

Ce coincidență! Și eu, ca și dumneavoastră, am aflat de Ana Rotea tot atunci când au început să apară „dosarele”. Dacă ar fi să ne considerăm cu toții personaje ale vieții noastre, personajul Ana Rotea a apărut cu adevărat abrupt și destul de târziu, abia atunci când i-a întâlnit pe Detectivii Aerieni, iar evoluția ei este încă imprezvizibilă – rămâne de văzut ce va mai face, cum va evolua în narațiunea generală.

Cum ați ajuns scriitoare? Dacă se poate vorbi despre niște „trepte” ale devenirii, care au fost acelea pentru dumneavoastră? Mă gândesc că nimic nu se întâmplă brusc sau...

Da, poate că au existat chiar „trepte”, cum le spuneți, spre momentul în care să-mi recunosc mie că pot să scriu. Cert e că am pornit de la fundația care a fost și este loialitatea mea față de cuvânt, fie el citit sau scris, iar apoi fiecare om care a crezut în mine și fiecare întâmplare fericită care m-a împins să scriu au constituit tot atâtea trepte. Am avut însă parte, în această devenire, și de perioade de descurajare concertată, de stagnare, drept pentru care acum încerc să recuperez, să urc chiar și câte două trepte. De s-ar putea.

Copiii vă citesc cu mult drag pentru că scrieți un gen de literatură bazat pe aventură și, ca o caracteristică a stilului, pe umor. Credeți că simțul-umorului se moștenește sau se deprinde? Cum se întâmplă în cazul personajelor dumneavoastră?

Poate că simțul umorului nu se moștenește, nu se deprinde, ci se iscă (sau nu) în fiecare dintre noi. Poate că e prea personal umorul ca să provină de la alții, ereditar ori contextual. Însă, oricum ar fi obținut, umorul rămâne o punte strașnică între oameni, iar asta se vede inclusiv la personajele mele care numai datorită umorului au reușit să ajungă la copii.

Cum sunt întâlnirile cu cititorii dumneavoastră, în viața reală și pe Facebook? Sunt diferite?

Am parte de întâlniri exuberante cu cititorii pe rețelele de socializare, dar desigur că întâlnirile din viața reală se lasă mereu cu o experiență mai bogată: îmi place să văd chipuri, să descifrez expresii, să ascult modulațiile vocilor, să observ alegerea cuvintelor la cald. La întâlnirile pe viu mai e și surpriza aceea pe care Facebook o diluează, oricâte poze și chaturi ar permite: aha! deci tu ești autoarea/deci voi sunteți cititorii.

Cum ar trebui să stimulăm interesul copiilor pentru lectură și de ce? Sunt întrebări clasice, dar fundamentale. Mă gândesc că fiecare nuanță contează, pentru cei care chiar sunt interesați de problema lecturii. Nu mai vorbim despre problema literației – abilitatea aceea de a înțelege și folosi pentru noi ceea ce citim.

Eu îi spun copilului meu așa: „e datoria mea, ca părinte care te-a adus pe lume, să te echipez atât cât mă pricep eu pentru viață. Din tot ce am înțeles și trăit, pot să-ți spun că, dacă vei avea vreodată nevoie de o salvare în fața vieții, ea îți poate veni numai din tine și din pasiunile tale. Iar pasiunea cea mai nutritivă pentru sufletul și mintea ta, cea mereu la îndemână și firească, e lectura.

Poate că sună melodramatic ce-i spun, dar, cum eu și el suntem pe aceeași lungime de undă (la fel cum orice alt părinte și copilul său sunt), cel puțin în cazul nostru, această rețetă funcționează.

Ce înseamnă, în ecuația dumneavoastră personală, să fi scriitor?

Pentru mine e simplu: scriitor este cel care se recomandă astfel, fie că a publicat sau nu. Unii se nasc direct în pielea asta de scriitor, care mie însă parcă mi-e un pic largă. Desigur că mi se întâmplă să mă recomand drept scriitoare, dar o fac doar pentru a simplifica prezentarea care simt că mă cuprinde mai bine: „cineva care uneori scrie”. Acest „cineva care uneori scrie” beneficiază nu doar de sprijinul, ci și de o credință apriorică a familiei în capacitățile sale de a scrie bine și frumos.

Aveți sprijinul celor dragi? Le solicitați părerea? Există în jurul dumneavoastră „primii cititori”?

Familia îmi furnizează primii doi cititori (soțul meu, care are sarcina de a-mi vâna contradicțiile, inadvertențele, și sora mea, care urmărește impresia generală a cărții), iar prietenia adaugă și ea, în funcție de disponibilități, un cititor-doi (cu sarcina de a urmări cât de corect și de românește este scris fiecare paragraf). Însă înainte să ajung să pun manuscrisul în fața acestor cititori, un alt membru al familiei este implicat: fiul meu care îmi furnizează multe idei și întâmplări haioase, mai tăind uneori din cele care mie îmi par faine, dar copiilor nu, așa că el ar fi o categorie specială de sursă de inspirație-cititor-editor. Primii mei cititori n-or fi mulți, dar sunt de bază și deja experimentați în rolurile lor.

În tot ce scrieți apare, inevitabil, cel puțin un animaluț. De ce credeți că totul devine mai interesant, în general, în literatura pentru copii, atunci când apare această relație specială cu lumea înțeleaptă a necuvântătoarelor?

Copiii n-au (încă) întipărită lista noastră de priorități, cea cu „omul primul, iar după el ce-o mai fi”, drept pentru care

stabilesc o legătură mai bună cu animalele și le descoperă cu multă simpatie împărțind Pământul cu oamenii. Până la urmă e și o chestiune de etichetă ca, atunci când ești nou-venit într-un loc (cazul copiilor), să remarci și să saluți prezența tuturor celor sosiți înaintea ta. Prezența unui animaluț într-o carte este salutată în tot firescul ei de către copii și, cred eu, e mereu salutară.

Ce gusturi muzicale aveți? Vi se întâmplă să fredonați o zi întreagă vreo melodie auzită la TV? Dar în privința filmelor, există vreunul special, pe care-l asociați cu propria copilărie?

De obicei, mă rețin de la a fredona melodii, spre binele celorlalți, dar, dacă aș fredona, ar fi vreo melodie supărată de rock. Dintre filmele copilăriei, l-am iubit pe cel cu Zorro, un justițiar mascat care-i însemna pe răufăcători, din sabie, cu câte un „Z”. Mi se părea firesc ca cei răi să poarte un semn – în felul ăsta, noi, oamenii cei buni, am ști mereu cu cine avem de-a face. Îmi mai plăcea de Zorro și pentru că el nu trebuia să asculte de reguli, ca mine, că nu era prins niciodată orice ar fi întreprins, că avea un cal doar al lui și chiar și o poveste de amor din care nu înțelegeam mare lucru, dar care tocmai din acest motiv îi nuanța misterul.

Care este relația cărților dumneavoastră cu realitatea? Desigur, convenția literară ne spune clar că ficțiunea e ficțiune. Totuși, cam ce/cât din ceea ce trăiești devine literatură?

Aceasta este o întrebare periculoasă. Haideti să presupunem, măcar de dragul discuției, că Detectivii Aerieni chiar există – până la urmă, ei sunt patru copii perfect normali și-un câine cât de cât normal, locuind toți într-o scară de bloc. Dacă ei există, cu siguranță că, mai devreme sau mai târziu, vor citi „Consilierul de lectură” și atunci cam ce credeți că aș păți eu dacă acum susțin că tot ce am povestit despre Aerieni e ficțiune? Revenind la primele rânduri din *Dosarul Popcorn*, în care anunț o aventură reală, am să spun că am trăit cu adevărat această literatură, sau, dacă preferați așa, că literatura mea are picioare zdravăn înfipite în realitate.

Dacă ar fi să faceți trei recomandări de cărți fundamentale din literatura pentru copii, care ar fi acelea? Putem să ne gândim separat, la literatura română și la cea universală.

Literatura română pentru copii v-o recomand cu totul – la cum gândesc eu, un nume românesc aflat pe o copertă de carte trebuie să ne intereseze. Aș recomanda copiilor să-i citească pe autorii români, să-și aleagă dintre ei unii preferați și astfel să-i susțină ca ei să scrie cât mai mult și cât mai bine, pentru că, oricât de seducătoare sunt cărțile altor limbi sau traduceri lor, o carte croită direct din materialul căruia îi spunem limba română poate avea o savoare unică și dedicată mai ales lor, cititorilor români. Din literatura universală am să recomand câteva titluri care nu alcătuiesc un top al celor mai bune cărți citite vreodată, ci sunt doar primele cărți bune care-mi vin acum în minte: *Formidabilul Maurice* de Terry Pratchett (a se citi, de fapt, orice carte a lui Sir Terry), *Winnetou* de Karl May, *Coraline* de Neil Gaiman, *Jurnalul unei pisici asazine* de Anne Finne, *O poveste griminală* de Adam Gidwitz și *O serie de evenimente nefericite* de Lemony Snickett.

Cum vedeți necesitatea unui program cum sunt Cercurile de lectură de la ANPRO?

Cunosc și urmăresc proiectele asociației dvs, apreciindu-le nu doar necesitatea, ci și urgența. Pentru mai multă claritate, dați-mi voie să-mi sprijin afirmația pe câteva imagini mai pregnante cu care am rămas din întâlnirile mele cu copiii. Ar fi, într-un prim rând, imaginea copilului sclipitor care folosea, în dialogul nostru, ba chiar definea, la cerere, cu o claritate de dicționar, noțiuni din cele mai variate domenii. Dar la fel de marcant a fost și scurtmetrajul în care copiii au strigat în cor că n-au chef să stea de vorbă cu mine, orice aș fi avut de spus despre cărți. Apoi, din nou, ceva luminos: imaginea cărților de literatură pe băncile unor copii – nu, ei nu știau că vom vorbi despre cărți în acea zi, însă doamna lor învățătoare le cultiva dragul de citit la un așa nivel încât cărțile în curs de citire îi urmau, firesc, la școală. Am văzut însă și smartphone-uri butonate febril pe sub bănci și a trebuit să accept, după câteva încercări, că nu pot întrerupe jocul de pe ecrane: era compulsiv. Au mai fost ochisorii măriți de curiozitate, ascultători și întrebători, dar și privirile piezișe care mi-au frunzărit cu un scop exact cartea: să citească cu voce tare finalul și să se bucure împreună cu colegii de încă o carte pe care nu mai trebuiau să o citească. La aceeași vârstă, imagini total opuse: copii care citeau silabisind și necuprinzând cu mintea sensul frazelor, apoi alții care pescuiau expert cea mai fină idee dintr-un paragraf. Copii care mă pozau ca pe o ciudățenie, printre hohote de râs cu sensuri ce au rămas criptate pentru mine, și copii care mă ghidau cu o politețe de mici lorzi pe coridoarele școlilor. Copii grăbiți să-și verbalizeze disprețul față de orice (cărți, școală, pedagogi și scriitori) și negăsindu-și (desigur!) cuvintele, și copii care făceau, ținându-mă de mână, cele

mai frumoase declarații cărților și persoanelor dragi lor. Nu mai dau exemple, ci vă spun doar că am întâlnit copii care s-au declarat cititori și copii care s-au declarat necititori. Ghiciți care e categoria mai bine reprezentată numeric și reveniți, dacă vreți, la prima mea frază din acest lung paragraf.

Ce recomandare ați face, una singură, care să nu lipsescă din experiența livrescă a unui tânăr de 18 ani?

Aș recomanda o imunizare împotriva credinței că nu mai e timp de citit. Pe măsură ce se percepe pe sine ca adult și, în consecință, își rearanjează prioritățile, un tânăr va fi tot mai inclinat să perceapă lectura ca fiind cea datorie oarecum școlară care se șterge la maturitate. Să nu uite că lectura rămâne o necesitate a oricărei vârste, iar pentru necesități se găsește mereu timp, nu-i așa?

Continuați seria cu Popcorn? Sunteți interesată de literatura pentru maturi? Pentru cine e mai greu să scrieți?

Seria *Detectivilor Aerieni* se încheie cu cel de-al cincilea volum, acum în curs de apariție la Editura Arthur, *Dosarul mascotelor Patata*. Interesul de a scrie, pe care eu îl separ de cel de a publica, rămâne, indiferent dacă voi scrie pentru copii sau pentru adulți. Pentru cine e mai greu să scriu? Dacă ar fi să mă refer la carte ca produs publicat, copiii sunt publicul cel mai onest și dedicat, pe care nu-l poți bănuși de agende secrete nici când te ridică în slavă, nici când dă cu tine de pământ, așadar e mai ușor alături de ei. Dacă însă vorbim de scrișul în sine, parcă greutățile sunt mai mari atunci când scriu pentru copii: nu știu cum se face, dar timpul insistă să mă târască tot mai departe de momentele copilăriei cu care trebuie să mă identific atunci când scriu pentru cei mici. Totuși, mai atârnam încă de copilărie prin câteva ancore de entuziasm, impulsivitate, dor de joacă și imaginație.

În fine, care sunt valorile dumneavoastră personale? În ce credeți, mai întâi de toate? Aveți vreun motto/citat/vers preferat? Să închidem frumos acest interviu...

Aș reduce totul la o idee: să reușesc să armonizez ceea ce sunt eu cu datul lumii, încercând mereu să mă amelioresc când pe mine, când lumea. Iar apoi, pentru mine, marea miză a vieții rămâne atingerea seninătății spre final, așa, frumos ca în ultimul inventar din *Raport către El Greco* al lui Nikos Kazantzakis: „Îmi strâng uneltele: văzul, mirosul, pipăitul, gustul, auzul, rațiunea. S-a inserat, ziua de muncă s-a sfârșit, mă întorc aidoma cărțiței în casa mea, pământul. Nu pentru că sunt ostenit de lucru, nu sunt ostenit, dar soarele a apus”.

Interviul a fost realizat de Mihaela Nicolae